

1574

2024

ARNEMUIDEN

450 JAAR STAD

TERUGBLIK
FESTIVITEITEN
2024 en 1974

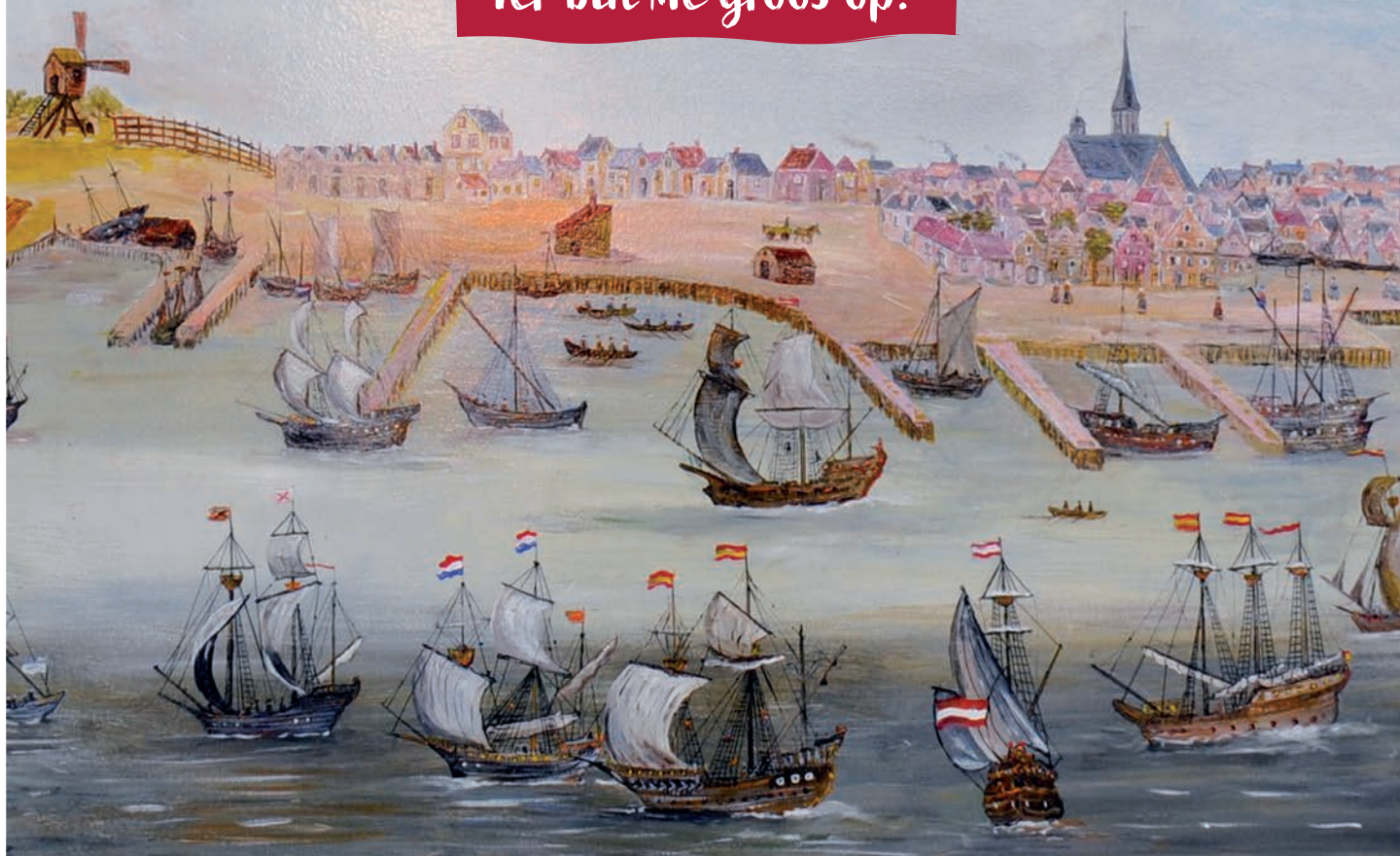

Typisch
Erremuus

GESCHIEDENIS
van Arnhemuiden

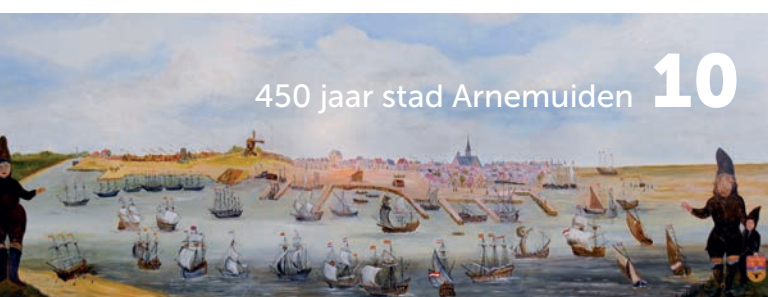
Ier bin me grôôs op!

Inhoud

Typisch Erremuus **8, 14, 23**

Voorwoord

Als burgemeester van de gemeente Middelburg heb ik de eer om Arnemuiden in de portefeuille te hebben. Maar omdat ik pas eind augustus ben geïnstalleerd als burgemeester heb ik helaas de festiviteiten rondom het 450-jarig jubileum van de stadsrechten moeten missen. Dit magazine is voor mij dan ook een mooi document om toch iets mee te krijgen van dit bijzondere jaar.

In de afgelopen eeuwen heeft Arnemuiden een opmerkelijke ontwikkeling doorgemaakt. Van een bescheiden vissersdorp tot een bloeiende gemeenschap, waarin traditie en moderniteit hand in hand gaan. Daarmee bedoel ik dat Arnemuiden weliswaar met de tijd is meegegaan, maar dat nooit de connectie met de identiteit uit het verleden verloren is gegaan. Van de oude ambachten die worden uitgeoefend op de scheepswerf tot aan een moderne uitvoering van de echte Arnemuidse schipperstrui. Je vindt het in Arnemuiden.

Dit magazine is een herinnering aan het bijzondere jaar 2024, maar ik hoop dat het ook inspiratie biedt aan een nieuwe generatie om te genieten van de omgeving; betrokken te blijven bij de gemeenschap en vooral om de verbinding met elkaar te versterken.

Laten we samen met trots terugkijken op 450 jaar stadsrechten Arnemuiden. Moge Arnemuiden de komende jaren blijven inspireren en onze gezamenlijke toekomst vormgeven.

Yvonne van Mastrigt

Burgemeester gemeente Middelburg

Colofon

Dit bewaarmagazine is een uitgave van de werkgroep Arnemuiden 450 jaar.

Samenstelling en vormgeving:
Klaas van de Ketterij, Andrea Zandee,
 en **Martine van der Peijl** van
 Origin Marketing.

Meer info: www.originmarketing.nl

Tekstredactie: **Tekstmaatje**

Fotografie en afbeeldingen:
Aart van Belzen, Manuel Schroevers,
Klaas van de Ketterij, Beeldbank His-
torische Vereniging Arnemuiden en
Museum Arnemuiden.

Voor deze publicatie heeft de uitgever getracht alle rechthebbenden van het beeldmateriaal te achterhalen. Niets uit deze uitgave mag worden versimpeld en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Copyright © 2025 - Arnemuiden 450 jaar

Terugblik festiviteiten

Maart 2024 - Opening 450 jaar Stadsrechten

Het feestjaar werd feestelijk geopend met een sfeervolle zangavond in de gereformeerde kerk. Muziekvereniging Arнемuiden en gemengd koor De Lofstem zongen samen met het publiek oud-Hollandse liedjes. Historica Gertrude van de Ketterij deelde boeiende verhalen over de rijke geschiedenis van Arнемuiden en wethouder Smit opende het jaar officieel. Een avond vol muziek, nostalgie en verbinding om het jubileumjaar af te trappen! Velen van het publiek waren al in de Arнемuidse dracht.

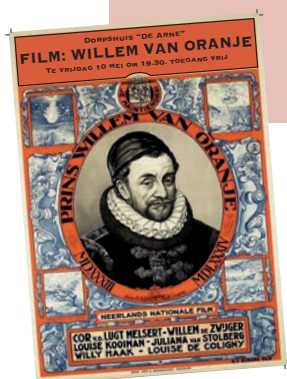
April 2024 - Feestelijk binnenbrengen stadsrechten

Met trommelslagers en historische pracht opende Museum Arnemuiden de tentoonstelling over 450 jaar stadsrechten. Een heraut van de prins arriveerde per boot op het havenplein en trok onder grote belangstelling naar 't Stadthuys. Daar overhandigde hij plechtig de stadsrechten aan een vertegenwoordiger van Arnemuiden. Een onvergetelijk historisch moment!

Mei 2024 - Filmavond, gedichtenwedstrijd en fotokijkdag

Museum Arnemuiden organiseerde een filmavond: een historische film over het leven van Willem van Oranje. Daarnaast hielden ze een gedichtenwedstrijd. RMU Events hield hun jaarlijkse fotokijkdag in verenigingsgebouw De Arne, dit keer in het teken van 450 jaar stadsrechten. Bezoekers genoten van historische foto's en verhalen die de rijke geschiedenis van Arnemuiden tot leven brachten. Een gezellige dag vol herinneringen en verbondenheid met het jubileum als stralend middelpunt!

Juni 2024 - Visserijfeesten

Onze vissersplaats stond vijf dagen lang in het teken van de Visserijfeesten. RMU Events organiseerde tal van activiteiten vol muziek en gezelligheid. Het hoogtepunt was de zaterdag met een sfeervolle braderie, optredens en prachtige streekdracht. Voor velen was de sing-in in de hervormde kerk een onvergetelijk moment, voor het eerst sinds jaren zat de kerk vol met vrouwen en mannen in klederdracht.

September 2024 - Sportieve activiteiten

Het jubileumjaar stond bol van activiteiten. Sportverenigingen organiseerden speciale evenementen, scholen bezochten het museum en besteedden aandacht aan de rijke geschiedenis van Arnhemuiden. Ook andere verenigingen sloten aan met creatieve bijdragen. Zo organiseerde KV Top een historische markt en de tennisvereniging een open dag. Samen zorgden zij voor een onvergetelijk feestjaar vol verbinding, cultuur en sportieve hoogtepunten!

November 2024 - Winterfair

De jaarlijkse Winterfair, georganiseerd door de Ondernemersvereniging Arnhemuiden, stond dit jaar in het teken van 450 jaar stadsrechten. Bezoekers genoten van optredens, sfeervolle kramen en heerlijke lekkernijen. Ook dit keer werd er weer een goedbezochte sing-in in de hervormde kerk georganiseerd, met veel streekdracht in de banken. Dit alles sloot het jubileumjaar op een bijzonder mooie en winterse manier af.

Typisch Erremuus

Door de generaties heen zijn in Arнемuiden een aantal typische Erremuuse gebruiken ontstaan en doorgegeven. Van visbakken en garnalen pellen tot brommers zonder uitlaat op oudjaar, kleine kotters op de Arne, ons dialect en kleurig wapperende vlaggen in de straten. Deze gebruiken vertellen het verhaal van onze hechte gemeenschap waar verleden en heden hand in hand gaan. Tijd voor een mooi overzicht.

Geel en rood

Arнемuiden staat bij voetballiefhebbers bekend om zijn herkenbare geel-rode tenues. De plaatselijke voetbalvereniging, al 80 jaar een begrip in ons vissersdorp, brengt inwoners samen rond sport en gezelligheid. Tijdens het feestjaar pronkten de geel-rode shirts met een creatieve skyline van Arнемuiden, een trotse en creatieve knipoog naar ons unieke dorp.

Op deze foto uit de jaren zestig zien we To Melis van De Meeuwen die aan het oprukken is. Ben van de Kettenij (links) en Wim Schuit (derde van links) moeten in de achtervolging. Karel van de Gruiter (uiterst rechts) probeert het gevaar te bezweren.

Arнемuiden 1 seizoen 1979-1980 na de 2-4 overwinning op DOVO in de bekerfinale zaterdag amateurs.
Staannd vlnr: dos van Belzen, Wim Geelhoed, Huib Meerman, Jan Meer, Ben de Meulmeester, Rinus van Belzen, Peter Pouwer, Lieven van Belzen, Arie Willeboordse.
Zittend vlnr: Piet Grootjans, Klaas van Belzen, Coen Pruijssers, Jaap Meerman, Ronald van Belzen.

Arнемuiden 1, seizoen 1979-1980

Vlag en wapen

Het wapen van Arнемuiden wordt al gevonden in bronnen uit de 16de eeuw. Het straalt trots en schoonheid uit, daar is iedereen het over eens. Tegenwoordig prijkt het wapen op verschillende vlaggen, die fier aan de Arнемuidse gevels wapperen. Tijdens de viering van 450 jaar stadsrechten kleurden slingers met kleine vlaggetjes en het herkenbare Erremuuse wapen het hele dorp feestelijk.

Dialect

Niemand anders dan wij spreekt onze taal, ons dialect. Het zangerige dialect, vol yeah, jie, eej en kittig, klinkt als muziek in de oren van wie hier geboren en getogen is. Zelfs de naam Erremuu blijkt voor buitenstaanders vaak niet goed uitspreekbaar. Maar voor ons is het meer dan een dialect - het is een erfenis van onze voorouders, die ons verbindt met elkaar en met ons verleden. En daer bin me grôos op!

Ier bin me grôôs op!

Leonie Beeke

Ik ben Leonie Beeke-Joossen, 35 jaar. Ik woon nu met mijn gezin in de Oranje Nassastraat, eigenlijk woon ik al bijna mijn hele leven in het Poldertje. Arnemuiden is een plaats met veel geschiedenis die de inwoners verbindt. Arnemuiden heeft eigenlijk alles wat iemand nodig heeft en veel extra's. Winkels, allerlei verenigingen, verschillende kerken, en een goede sfeer. En die was te merken bij alles wat er dit jaar te doen was in het dorp. Het hoogtepunt vond ik toch wel de Visserijdag met zoveel mannen en vrouwen in dracht. Wat heeft dit toch veel tijd en energie gekost van heel veel mensen. Maar dat typeert Arnemuidenaars denk ik, we zijn aanpakkers! We zijn trots op wie we zijn en op ons dorp (met stadsrechten!). Iedereen is welkom, maar probeer ons niet te veranderen.

Ook ik probeer betrokken te zijn bij Arnemuiden. Dit doe ik als vrijwilliger bij de EHBO-vereniging, bij evenementen en als bestuurslid. In de zomer ben ik ook vrijwilliger bij het zwembad. Op deze manier draag ik mijn steentje bij aan de leefbaarheid van Arnemuiden.

“

Iedereen is welkom,
maar probeer ons niet te veranderen

Ik ben Peter Proos, dit jaar ben ik 60 geworden en ik woon in Brakenburg. Ik ben 20 jaar melkboer geweest, ik reed met mijn melkwagen door de straten van Arnemuiden. Mijn vader was 40 jaar kapper. In de tijd heb ik ervaren dat Arnemuiden een hechte gemeenschap is, met veel onderlinge verbondenheid en het omkijken naar elkaar. Mooi is ook de grote kerkelijke betrokkenheid en daarin de band met elkaar.

De festiviteiten rondom het jubileum waren erg mooi voor de hele bevolking en soms ook onvergetelijk. Ik vond vooral de poort op 't Oot, het havenhoofd, mooi. Dat deed me denken aan 50 jaar geleden, toen we 400 jaar stadsrechten vierden. Ik hou wel van de historie van Arnemuiden, daarom ben ik ook medewerker van Museum Arnemuiden. Daar maak ik ook reclame voor Arnemuiden, hoewel heel veel mensen ons stadje best goed kennen.

Peter Proos

Arnemuiden anno 1550, schilderij van Daniël van de Queborn uit 1589.

450 jaar stad Arnemuiden

DOOR GERTRUDE VAN DE KETTERIJ

Het huidige Arnemuiden is de derde plaats met die naam. In 1438 kwamen op deze plek de eerste mensen wonen in wat nu de Westdijkstraat is. Arnemuiden was in de 15de en 16de eeuw een welvarend dorp waar vooral geld verdiend werd met overslaghandel en in de zoutnering. De grond waarop Arnemuiden gebouwd was, werd aangekocht door Middelburg, waardoor het Middelburgse stadsbestuur mocht bepalen wat er in Arnemuiden op economisch gebied wel en niet mocht gebeuren.

Dit leidde regelmatig tot rechtszaken tussen beide plaatsen.

Nieuwerkerk. Oranje verleende Arnemuiden stadsrechten. Dit was dubieus, want had Oranje wel het recht om een stad te stichten? Hierover werd tot in de zeventiende eeuw geprocedeerd. Maar omdat de Oranjes alleen maar machtiger werden, mocht Arnemuiden haar stadsrechten houden. In eerste instantie leek de welvaart weer terug te komen. In 1598 werden er nog twee grote zeeschepen gebouwd in Arnemuiden. Dit waren de Leeuw en de Leeuwinne van Zelant. Twee schepen waarmee de ontdekkingsreiziger Cornelis de Houtman en zijn broer Frederik een reis naar Atjeh maakten. Dit liep helaas voor beiden niet goed af en de schepen kwamen terug zonder deze beroemde mannen.

Arnemuidse geschiedenis tussen 1600 - 1800 en later

Voordat Arnemuiden stadsrechten kreeg was het een beroemde ankerplaats, maar nadat Arnemuiden stadsrechten had gekregen, ging het langzaam bergafwaarts. Tussen 1600 en 1650 was er sprake van ernstige verzanding van de vaargeulen rondom Arnemuiden. De haven werd te ondiep voor bijna alle handelsschepen. Al in 1609 was Arnemuiden bijna haar zelfstandigheid kwijtgeraakt. De financiële toestand was zo slecht dat het stadsbestuur onderhandelingen begon met Middelburg over het samenvoegen van beide plaatsen. Middelburg wilde echter de schulden van Arnemuiden niet over nemen en tot opluchting van veel inwoners bleef Arnemuiden een onafhankelijke stad. Wel zou het nooit meer zo welvarend worden als voor 1572. De verlanding was rond 1640 al zo toegenomen dat er geschreven werd dat waar er ooit schepen rijen dik lagen nu paarden en wagens rondreden.

Voor al na 1800, de periode dat een groot deel van de bevolking zijn kostje verdiend in de visserij, zien we de armoede en ellende toenemen. Het overzicht op de volgende pagina's laat ons vooral veel ellende zien en uiteindelijk toch het einde van Arnemuiden als zelfstandige stad.

Arnemuiden nu

Het afgelopen jaar hebben we gevierd dat Arnemuiden 450 jaar stadsrechten heeft. Veel verenigingen en organisaties hebben hieraan een bijdrage geleverd. Zo heeft elke inwoner van Arnemuiden wel iets meegekregen van het rijke Arnemuidse verleden. Het initiatief om weer meer mensen uit Arnemuiden in streekdracht te laten lopen, kan als zeer succesvol beschouwd worden. De visserijdag en de wintermarkt zijn uitgegroeid tot goedbezochte en geliefde evenementen. Arnemuiden heeft ook na 450 jaar haar eigen identiteit weten te behouden en heeft meer inwoners dan ooit. Als Willem van Oranje nu een bezoek zou brengen aan Arnemuiden dan zou hij zeer tevreden zijn over de stad die hij gesticht heeft, denk ik zo. ►

Nederlandse Opstand

De Nederlandse Opstand begon op Walcheren in april 1572. Op 6 april 1572 koos Vlissingen de kant van prins Willem van Oranje en de Geuzen. Veere volgde al snel. In Arnemuiden was de twijfel groot. Toen de Geuzen voor Arnemuiden lagen met 8 vendels (tussen de 800 en 1000 soldaten) was de keuze snel gemaakt. De Geuzen vielen vervolgens een poort in Middelburg aan en raakten slaags met de Spanjaarden, Walen en ook enkele Middelburgers. De slag verliep niet goed voor de Geuzen en dat moest Arnemuiden duur bekopen. De vechtende partijen brachten grote schade toe aan Arnemuiden en er was sprake van burgerslachtoffers waaronder vrouwen en kinderen. De Spanjaarden wonnen de slag en maakten van Arnemuiden een legerkamp.

Stadsrechtverlening

Willem van Oranje liet het er niet bij zitten en omsingelde Middelburg en Arnemuiden met zijn troepen, totdat honger en ziekte de Spanjaarden tot overgave dwongen. In het vredesverdrag werd vastgelegd dat Willem van Oranje de plaatsen Vlissingen, Veere en Arnemuiden voor hun trouw mocht belonen. Middelburg verloor daardoor veel rechten op Walcheren, waaronder alle rechten over Arnemuiden, Mortiere en

Grootzegel stad
Arnhem
1574.

Arnhem krijgt stads-
rechten van Willem van
Oranje.

Kruiskerk van Arnhem in 1857,
steendruk van J. Bourdrez.

De Fransen
veroverden de
Nederlanden
en er werden
Franse soldaten
ingekwartierd in
Arnhem.

Tyfus-epidemie
die in Arnhem
aan 82 van
de 1277 inwoners
het leven kostte.

Grote economische bloei van
Arnhem als voorhaven van
Brugge en Antwerpen.

1438

Arnhem wordt op de
huidige locatie
gesticht. Dit was
het derde Arnhem.

1550

De Nederlandse
opstand tegen
de Spanjaarden.

1574

1600-1650

Ernstige verzanding
van de vaargeul.

1795

1807

Na het afbranden van een
aantal zoutketen einde
van de zoutnering.

1843

Arnhem afgebeeld in Beschrijvinghe van alle de Nederlanden van de Florentijnse edelman Ludovico Guiccardini, uitgave uit 1617.

Het oude stadhuis van Arnhem in de Langstraat, kopergravure uit 1793 van Carel Frederik Bendorp.

Bord Lazaret met Arnemuiden op de achtergrond. De rode kruisen op de daken van prominente gebouwen zijn goed zichtbaar.

De kruiskerk werd gesloopt en vervangen door de kerk die nu op de markt staat.

Het Sloe werd afgedamd, de vissersvloot verhuisde deels naar Veere en deels naar Vlissingen.

18 juli 1924, nog een vissersramp, waarbij 5 Arnemuidse vissers omkwamen.

Tijdens de bevrijding kwam Arnemuiden, ondanks de status Rode Kruisdorp, zwaar onder geallieerd vuur te liggen. Er vielen ongeveer 50 burgerslachtoffers.

1 januari 1997, Arnemuiden werd onderdeel van de gemeente Middelburg.

1857

1865

1870

1924

1903

1940

1944

1953

1997

Het oude stadhuis werd gesloopt en vervangen door het stadhuis dat er nu staat.

11 september 1903, een zware storm, waarbij 13 Arnemuidse vissers in de golven omkwamen.

10 mei 1940, de Tweede Wereldoorlog breekt uit. Er zijn gevechten bij de Sloedam tussen de Duitsers en de Fransen.

1 februari 1953, Arnemuiden werd grotendeels gespaard tijdens de Watersnoodramp. Wel overstroomde de Oranjepolder.

Na de afsluiting kwam er een veerpont over het kanaal, de kleinste van Zeeland. Via het veertje kon men over het Arnemuidse voetpad naar Middelburg lopen.

Arnemuidse kinderen in klederdracht tijdens de Tweede Wereldoorlog. Op deze foto staat de nazifotograaf Otto Kropf. Hij was onderweg met een eenheid van de Duitse propagandadienst en probeerde de indruk te wekken dat de Duitsers door de bevolking vriendelijk werden ontvangen.

De Spoorstraat.

Typisch Erremuus

Vis bakken

In ons vissersplaatsje kan dit natuurlijk niet ontbreken, gebakken visjes en gepelde garnalen. Menig Arнемuidenaar staat of stond op zaterdagochtend in zijn schuurtje vis te bakken. Heerlijke scharretjes, meulenaertjes of tongetjes. De hele familie smikkelde hier natuurlijk lekker van. De geur van gebakken vis roept bij ons allemaal herinneringen op aan vroeger tijden, gezelligheid en smakelijke visjes.

*Blaas van Belzen
bakt vis.*

*Karel van de Gruiter (van Jaai Meinard) is vis
aan het bakken in zijn schuurtje.*

Garnalen pellen

Een ander lekker gebruik is het pellen van garnalen. Vooral de wat oudere Erremuenaars hebben zeker gepeld aan de keukentafel. Vroeger vooral noodzakelijk, om genoeg geld te verdienen. Maar tegenwoordig vooral een traditionele lekkernij. Het pellen van garnalen vereist geduld en een ge oefende hand, maar levert een heerlijke zilte beloning op.

Een herintroductie van de Arnemuidse streekdracht

‘In feite zijn we nog maar net begonnen!’

De meeste mensen herkennen hem tegenwoordig op straat. Manuel Schroevers, geboren en getogen in Arnemuiden en ondertussen 35 jaar. Vanaf zijn 16e is hij visser, inmiddels getrouwd met Mandy en vader van 3 kinderen. Manuel heeft zich het afgelopen jaar beziggehouden met opnieuw aandacht vragen voor de Arnemuidse streekdracht. Veel mensen uit ons vissersplaatsje hebben met hem meegedaan en het resultaat was duidelijk zichtbaar op straat tijdens de festiviteiten. In dit interview opnieuw aandacht voor onze bekende klederdracht.

Manuel, wat inspireerde je om de streekdracht van Arnemuiden nieuw leven in te blazen?

Ik ben altijd al geïnteresseerd geweest in de Arnemuidse geschiedenis. Ik ben nog van een generatie die is opgegroeid met de klederdracht, met een oma en oudtantes in de dracht. Zelfs de baakster bij m'n geboorte was een boerin. Dus ik schrok er eigenlijk van hoe snel het ineens uit het straatbeeld verdween. Jammer, maar ook de kennis van de kleding verdween daarmee. Dat inspireerde me om niet

alleen mensen te laten rondlopen in de oude dracht, maar ook samen te leren hoe deze te maken, te onderhouden en aan te trekken. We waren precies op tijd, want we hadden hier niet veel later mee moeten beginnen.

Welke activiteiten heb je allemaal opgezet afgelopen jaar?

Ik doe natuurlijk niets alleen. Namens RMU Events organiseren we de jaarlijks terugkerende visserijfeesten, de oudefoto-expositie in De Arne en het oudejaarsfeest. Daarnaast zijn we ►

gestart met werkgroepen die onder leiding van een ervaren 'klederdrachtexpert' aan de slag gingen om de dracht te maken en leren aantrekken. Deze werkgroepen waren zeer succesvol en tientallen mensen deden vol enthousiasme mee. Met grote dank natuurlijk aan de groepsleiders. Zonder hen hadden we dit niet kunnen doen.

Welke aspecten van de Arnhemuidse streekdracht spreken jou persoonlijk het meest aan?

Ik vind het eigenlijk helemaal prachtig! De ontwikkeling in de vrouwendracht door de jaren heen, de verschillende kledingstukken en de vrolijke kleuren. Persoonlijk vind ik de dracht die typerend was voor de jaren 1920 mooier dan die wij nu kennen. Er was toen een kleinere bovenmuts in de mode en ook verschillende doeken en beuken. En als man trekt ook de stoere, maar eenvoudige vissersdracht voor de mannen. Zelf heb ik wat minder met de boerendracht, maar ook die mag er zijn. Er woonden natuurlijk ook veel boeren in Arnhemuiden!

Het is best een klus geweest om deze streekdracht opnieuw onder de aandacht te brengen. Hoe heb je dat aangepakt?

Ik heb als eerste natuurlijk Jeanet Jaffari om hulp gevraagd, zij is al veel langer bezig met de dracht en is een van de experts. Ik heb heel veel gehad aan haar kennis. En natuurlijk de vrouwen die de workshops geven: Janny Schroevers, Corrie Aalberts, Nel Schroevers en Dini Sturm. Zonder hen was dit nooit mogelijk geweest. En ook Mienieke van de Gruiter heeft zeer veel betekend met haar grote enthousiasme voor dit project, en nog steeds!

De grote aandacht van het publiek hebben we vooral gevonden door het grote bereik van social media. Zo heeft de Facebookgroep 'Arnhemuiden in oude foto's' een grote rol gespeeld. Daar zien mensen de dracht dagelijks in oude foto's terugkomen, gedragen door hun moeders, grootmoeders, dat helpt bij het enthousiasmeren.

Maar het grootste succes was denk ik echt te danken aan de grote saamhorigheid in Arnhemuiden. Heel veel mensen zijn aan de slag gegaan met het maken van kledingstukken, naaien en breien. Ik kijk hier met veel plezier op terug

Hoe reageren mensen uit je omgeving op dit project?

M'n gezin wordt er soms wel een klein beetje gek van, haha. Dan weer dozen klederdracht in de gang, dan weer fotoalbums voor de Facebookpagina Arnhemuiden in oude foto's op tafel of een vergadering met RMU Events. Maar stiekem vinden ze het ook leuk hoor! M'n dochter is gek op de klederdracht, die zou het liefst in dracht naar school gaan. Mijn vrouw Mandy geeft niet zo om de klederdracht, maar probeert wel altijd te helpen, bijvoorbeeld met de Visserijfeesten als vrijwilligster achter de bar in de feesttent, zoals eigenlijk al de RMU Events-vrouwen, dat vinden ze stikgezellig. En Finnley kan niet wachten tot hij ook oud genoeg is om te helpen.

Het grootste succes
was denk ik te danken aan de grote saamhorigheid in Arnhemuiden

'Ik hoop dat de dracht in ons straatbeeld zichtbaar blijft.'

Mienieke van de Gruiter was een van de deelnemers van de streekdrachtwerkgroepen. 'Toen ik te horen kreeg dat Manuel ideeën had om onze Erremuuse klederdracht weer in beeld te brengen was ik gelijk enthousiast. Ik vind het belangrijk dat we de kennis behouden van bijvoorbeeld hoe de klederdracht gedragen wordt, hoe aan te kleden, hoe een ondermuts/bovenmuts inspelden en opzetten, het stijven en strijken van onder- en bovenmuts, plooiën van de doek. Hiervoor zijn cursussen georganiseerd waar we dit allemaal konden leren. Grote dank voor deze dames die dit vrijwillig hebben gedaan. Samen met

Welke rol speelt klederdracht in de identiteit van de mensen uit Arnhem vandaag de dag denk je?

Ik denk dat die rol best groot is. Ik zie het zo, ik voel me op de eerste plaats Arnhemmer en voel me steeds meer vervreemd met Nederland. Als ik het nieuws kijk is het voor mij soms echt een andere wereld. En het lijkt steeds gekker te worden.

Op dat soort momenten zoek je iets waar je je wel mee kunt identificeren. Iets wat echt van ons is en wat ons bindt en dat is voor mij de Arnhemse geschiedenis en identiteit. Hier in Arnhem zijn we daar gewoon nog trots op. En de dracht is daar natuurlijk een heel groot onderdeel van. Het is onze dracht, waar we onszelf kunnen onderscheiden van de rest. Ik denk en heb ook gemerkt dat veel mensen dat wel zo voelen.

Wat hoop je hiermee te bereiken?

Naast dat we dus onze Arnhemse identiteit hiermee kunnen versterken, hoop ik dat de kennis op deze manier bewaard blijft, overgedragen wordt en ik hoop dat de interesse ieder jaar blijft groeien.

Hoe zit dat met de jongeren, zijn die hier ook in geïnteresseerd?

Zeker weten! Toen ik hiermee begon had ik als doel om in dit herdenkingsjaar, tijdens de Visserijfeesten, veel mensen weer in dracht te zien. Maar de opkomst bij de eerste bijeenkomsten overtrof echt al mijn verwachtingen. Zoveel mensen, jong en oud! En het resultaat mag er zijn, bijvoorbeeld toen we samen naar de molen liepen, en tijdens de sing-ins in de hervormde kerk. Stiekem ben ik toch wel heel trots. Ik denk dat mijn oma, en alle andere vrouwen die altijd echt in dracht liepen, het ook geweldig hadden gevonden! Jammer

dat velen dit niet meer mee mochten maken.

Er waren gelukkig ook heel veel jongeren in dracht. En nog steeds worden er nu voor de jongens truien en klepbroecken gemaakt op bestelling. Dus dat belooft wat voor volgend jaar!

Hoe zie je de toekomst voor je?

Ik hoop echt dat dit ieder jaar blijft groeien en terugkomen op speciale dagen zoals de Visserijfeesten en de Winterfair. En dat de vrouwen die nu de kennis hebben opgebouwd door de workshops, deze ook weer door willen geven. Ik hoop dat er toch nog meer dracht binnenkomt, of dat we eventueel zelf nog stukken kunnen maken. Zodat we op den duur een hele verzameling hebben en we nog meer mensen kunnen aankleden, ook als ze dat eens een dagje willen. Maar het is vrij lastig om alles op maat te hebben, want alles moet perfect passen natuurlijk.

Maar in feite zijn we nog maar net begonnen. Dus bij deze nog een kleine oproep: Als iemand nog kledingstukken van de Arnhemse dracht heeft liggen en hiervoor een goed doel zoekt, alles is welkom! Evenals oude foto's natuurlijk.

“

**Het is onze dracht,
waarmee we onszelf kunnen onderscheiden van de rest**

Jeanet Jaffari hebben we de kleding die gedoneerd werd uitgezocht en er zijn avonden gehouden om klederdracht stukken uit te lenen, de dames konden komen passen. Ook heb ik de moderne versies van de streekdracht, zoals rokjes en dames/heren shirts met een knipoog naar onze klederdracht, gepromoot en verkocht.'

Ook Mienke is trots op de streekdracht: 'Het is iets om trots op te zijn. De kleding is mooi en ingetogen en daardoor heel bijzonder, het is echt erfgoed van ons Erremu. Als kind vond ik het normaal dat er zoveel vrouwen in dracht liepen, later begon ik te beseffen hoe bijzonder het eigenlijk was dat er een zee

van witte bovenmutsen te zien was in de kerk zondag, dat je gewoon op straat mensen in streekdracht zag en dat je oma de dracht droeg. Ik werd door mijn opoe Mien van Belzen vaak aangekleed op speciale dagen, bijvoorbeeld bij 400 jaar stadsrechten in 1974. Ik denk dat zij me de liefde voor onze dracht heeft meegegeven.'

'Ik hoop dat dat onze klederdracht in het Erremuuse straatbeeld blijft. Dat we onze kennis blijven overdragen aan de jeugd, zodat op een Erremuuse dag, Winterfair of bij andere activiteiten er heel veel vrouwen en mannen in onze dracht lopen. Ik hoop dat het weer een gewoonte wordt!'

Oproep: Heeft u nog klederdrachtkleding liggen en doet u er niets mee? Dan is deze zeer welkom bij de klederdrachtwerkgroep. Neem contact op met Mienke van de Gruiter via: vandegruiterjes@solconmail.nl

Ier bin me grôôs op!

Vincent van de Ketterij

Ik ben Vincent van de Ketterij, 35 jaar oud, en ik woon met mijn gezin aan de Korenbloemlaan. Ik werk als docent Nederlands & burgerschap en als coördinator bij Scalda in Vlissingen. Ik ben voorzitter van stichting RMU Events en op die manier betrokken geweest bij allerlei activiteiten rondom Arнемuiden 450 jaar stadsrechten.

We hebben een rijke geschiedenis, maar ook de mentaliteit van de inwoners maakt ons vissersplaatsje speciaal. Met de Visserijdagen was het genieten, vooral omdat er zoveel enthousiaste inwoners met de festiviteiten mee gingen doen. Ik denk aan de Arнемuidse vlaggen aan de gevels, de vlaggetjes, maar ook alle mensen die in klederdracht rondliepen of in een van de moderne varianten. Dus het mooie van Arнемuiden zit 'm toch in de mensen en dat kun je niet snel met andere gemeenschappen of kernen vergelijken. Niet te groots willen zijn en met beide beentjes op de vloer blijven staan.

“

Niet te groots willen zijn
en met beide beentjes op de vloer
blijven staan

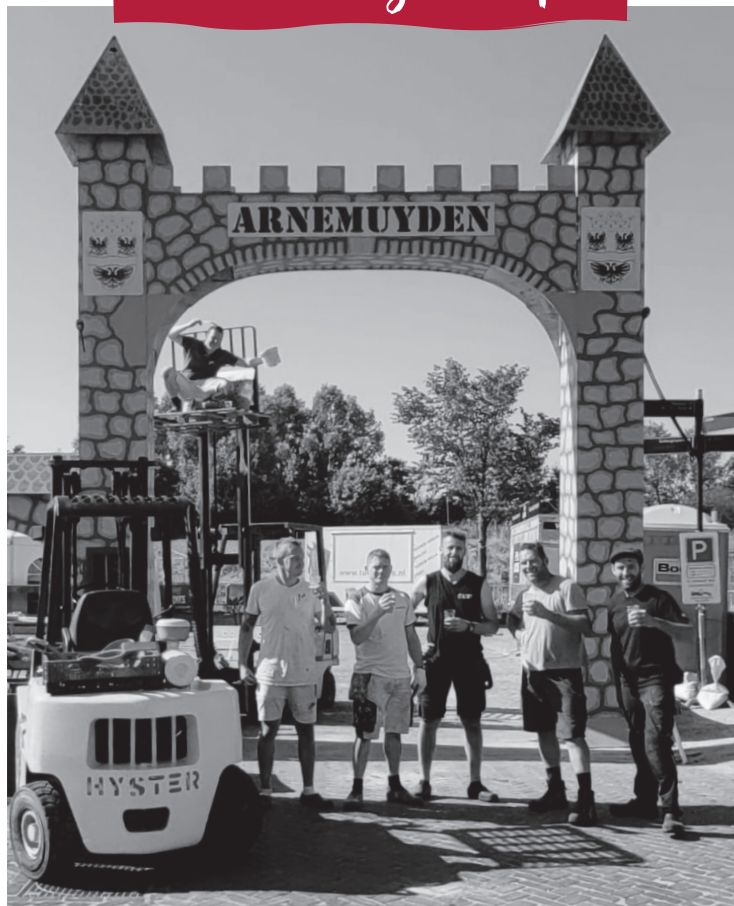

Ik ben Daniël Joziasse, 41 jaar en woon met mijn gezin in Tuindorp. Veel mensen zullen mij kennen als de molenaar van onze mooie molen. Ik vind het leuk dat onze klokken en visserij erg bekend zijn. Het was prachtig om te zien dat er zoveel mensen in dracht liepen tijdens de bijzondere dagen die georganiseerd werden rondom 450 jaar stadsrechten. Ook de vlaggen stonden feestelijk. Geeft een goed gevoel van samenhang. Als er toeristen zijn in de molen, probeer ik ze in het kort de geschiedenis van Erremuu te vertellen. Ik vertel ze ook over het museum en de werf. De klokken en de informatieborden. Samen met mijn oudste zoon laten we de molen vaak draaien. We hebben daar (hobbymatig) een winkeltje, waar we onze (h)eerlijke meel, bloem, bakmixen en diverse andere producten verkoop. Ook ben ik vrijwilliger bij het zwembad waar ik samen met een ploegje andere vrijwilligers de technische dienst van het zwembad verzorg.

Daniël Joziasse

Ier bin me grôos op!

Christian Joziase

Ik ben Christian Joziase, 47 jaar en ik woon in het oude dorp op de Zuidwal. Waarom Arnhem zo speciaal is? Dat is best lastig uit te leggen. Als Erremuenaar voel je dat gewoon! Dat gevoel zag je ook terug in de festiviteiten rondom 450-jarig bestaan van ons vissersplaatsje. Het was geweldig om te zien dat in de loop daarnaartoe, steeds meer mensen van jong tot oud enthousiast werden om ook in klederdracht te gaan lopen.

Typisch Erremuus vind ik toch wel ons eigen volkslied 'Als de klok van Arnhem'. Voor mijn werk kom ik op vele plaatsen in Nederland en zeker de oudere generaties kunnen dit lied meezingen. Ook ons eigen dialect vind ik prachtig.

Als bijdrage aan de 450 jaar festiviteiten heb ik mogen meebouwen aan de stadspoort die op het havenplein stond tijdens de Visserdagen. Dit was een leuk project met een mooie groep Erremuenaars. Daarnaast heb ik ook in klederdracht gelopen. Eerst was ik een van de twijfelaars, maar nu weet ik dat het echt leuk is als iedereen dat doet. Ik hoop dat op de volgende Visserijfeesten nog meer mensen (jong en oud) hieraan meedoen en we er samen een mooi feestje van mogen maken.

Terugblik naar 400 jaar stadsrechten

In mei 1974 stond Arnhem in het teken van feestelijkheden ter ere van een bijzonder jubileum: 400 jaar stadsrechten. Voor veel inwoners roept deze periode warme herinneringen op aan de bruisende vieringen en activiteiten.

Dankzij de Historische Vereniging Arnhem kunnen we nu opnieuw genieten van die gedenkwaardige momenten. Hieronder vindt u een prachtige selectie foto's die een levendig beeld geven van de festiviteiten destijds. Laat je meevoeren naar het Arnhem van toen!

1574 1674 1774 1874 1974
ARNHEM IDEN
450 JAAR STAD

PROGRAMMA

festiviteiten 24 en 25 mei

400 jaar stad

ARNHEM IDEN

Kosten f. 1,-

Wil je nog meer genieten van de 400 jaar festiviteiten uit 1974? Scan dan de QR-code voor een mooie aflevering van Terugkieke.

Ier bin me grôôs op!

Ik ben Rien de Klerk en woon in de Prins Clausstraat. Ik vind Arнемuiden 'speciaal' omdat ik er 66 jaar geleden ben geboren aan de Nieuwlandseweg en er ben opgegroeid. Daarnaast is Arнемuiden speciaal omdat ik er veel verbondenheid ervaar. Die verbondenheid tussen mensen en groepen in de Arнемuidse samenleving is erg bijzonder. Ik vind het ontzettend leuk dat er zoveel aandacht is besteed aan 450 jaar stadsrechten. Het was een groot en gezellig feest en bovendien ook veel herinneringen aan 1974. We vierden toen groots 400 jaar stad. De klederdrachten waarin velen gekleed gingen tijdens 450 jaar Arнемuiden is natuurlijk typisch Erremuus. Inmiddels zijn klederdrachten uit het dagelijks leven verdwenen. Wat goed dat we de herinnering daaraan levend willen houden door ze te dragen op feestdagen. Aan mensen van buiten Arнемuiden vertel ik graag iets over de werf van Meerman, waar de hoogaarsen gebouwd werden. Want die werf kan men bezoeken. Zeer de moeite waard.

Nu ben ik betrokken bij de Bewonersgroep Arнемuiden. Daarvoor ben ik als bestuurder of toezicht-houder betrokken geweest bij diverse verenigingen in Arнемuiden.

Rien de Klerk

Brent Joziasse

Mijn naam is Brent Joziasse. Ik ben 15 jaar en ik woon op de Zuidwal. Voor mij is Arнемuiden speciaal omdat ik er geboren ben en de meeste van mijn familie en vrienden wonen er. Ik heb niet aan alle 450 jaar festiviteiten meegedaan, maar ik vond vooral de Visserijdagen erg leuk. Ik heb zelf ook nog klederdracht gedragen. Typisch Arнемuids vind ik ons eigen taaltje en het gevoel van de verbondenheid als je met Erremunaers bent. We hebben een gezellig stadje, met een sterke gemeenschap, waar mensen nog hecht met elkaar omgaan. Dat vind ik mooi! Daarom doe ik mee met een aantal tradities om te zorgen dat Arнемuiden blijft zoals het is, dus bijvoorbeeld met de Visserijdagen en met de Winterfair in klederdracht lopen.

“

We hebben een gezellig stadje
met een sterke gemeenschap,
waar mensen nog hecht met elkaar
omgaan

Typisch Erremuus

Visserplaats in hart en nieren

Met de visserij word je geboren in Arnhemuiden. Ook in families waar niet gevisst wordt, is de belangstelling voor de visserij bijzonder groot. In vele tuinen zie je een anker liggen, denk ook aan de boei aan het begin van dorp en natuurlijk de kleine visserkottertjes die nog regelmatig op de Arne te zien zijn. Natuurlijk wordt er ook in het Museum en op de werf aandacht besteed aan dit thema. Al verdwijnt de visserij langzaam, de tradities zullen nog lang voortleven.

Kotters bij de haven van Arnhemuiden tijdens de Visserijdag.

Duven en veugeltjes

In Arnhemuiden hoor en zie je ze overal – de sierlijke groepjes duiven die boven het dorp cirkelen. Al generaties lang zijn er gepassioneerde duivenmelkers actief, verenigd in Postduivenvereniging Voorwaarts. De leden nemen deel aan internationale wedstrijden en houden de traditie springlevend. Daarnaast bloeit in Arnhemuiden ook de liefde voor zangvogels. Zangvogelvereniging Zanglust organiseert het hele jaar door activiteiten, met als hoogtepunt de jaarlijkse vogeltentoonstelling in de Arne – een kleurrijk evenement dat veel bekijks trekt.

Brommers zonder uitlaat op oudjaan

Een herrie, dat is het op oudjaan in Arnhemuiden. Naast het knallende vuurwerk zorgen jongeren – en ook ouderen – op brommers zonder uitlaat voor een oorverdovend spektakel. Dit jaarlijkse ritueel is vaste prik op oudjaansdag en draagt bij aan de unieke, bruisende sfeer waarmee Arnhemuiden het nieuwe jaar inluidt.

Burgemeester van Maastricht bij de brommerrijders op het havenplein tijdens oudjaansdag in 2024.

1574 2024

ARNEM IDEN

450 JAAR STAD